

www.pcob-zuidplas.nl

**HISTORISCHE
VERENIGING**
NIEUWERKERK AAN DEN IJSSEL

2020: 75 jaar vrijheid en 10 jaar Zuidplas

Gemeentebrede herinneringen

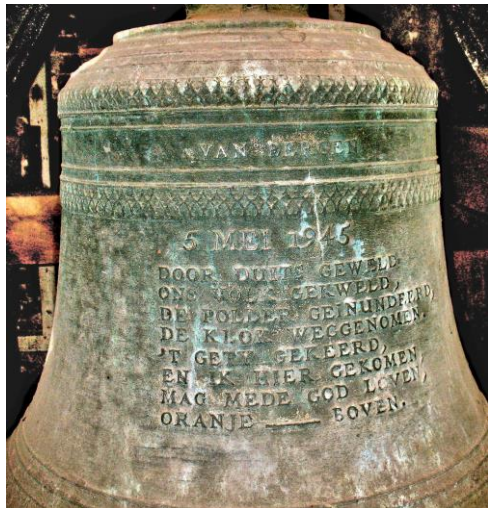
1. Uit de verte te zien: kerktoren Moerkapelle

In Moerkapelle woonden, evenmin als in Zevenhuizen, Joodse Nederlanders. Er kwam in Moerkapelle niemand om in WOII. Er kwam dus geen oorlogsmonument voor gevallen en er kwamen ook geen jaarlijkse publieke herdenkingen. Sinds de Zuidplafusie wordt er in Moerkapelle op 4 mei een krans gelegd bij een bord, daterend uit 1968, toen de oude hervormde pastorie raadhuis werd. Het bord was niet bedoeld voor zo'n herdenking, gezien de oude anti-Oranjezin: *'Ook hier zal vrijheid heilig wezen'*. Komt reproductie van deze puur patriottische zin in dit oranjedorp niet van de zesde regel uit het Moerkapelse rijmpje in deel 5 van 'De Nederlandsche Stad- en DorpBeschrijver' uit 1797? Het was de ambtelijk-bestuurlijke fabricage van 2010 om in alle vier de dorpen als 'Zuidplafbrede identiteit' een krans te leggen.

In Moerkapelle werd in 1943 de torenklok geroofd. Een vervangende Van Bergenklok, gedateerd 5 mei 1945, is daar toch een soort 'ontoegankelijk oorlogsmonument':

'Door Duits geweld ons volk gekweld, de polder geinundeerd, de klok weggenomen. 'T getij is gekeerd, en ik hier gekomen, mag mede God loven, ORANJE — BOVEN.'

2. Oude Algemene Begraafplaats Moordrecht, Koningin Julianastraat 11

Op de oude begraafplaats bevinden zich twee oorlogsmonumenten, het eerste is gewijd 'aan hen die voor de vrijheid alles gaven'.

In 1999 werd er een monument, ontworpen door Aad de Wit, bijgeplaatst voor de weggevoerde Joodse Nederlanders: **Celina van Bueren-Slier, Moses van Bueren, Joseph van Bueren** en **Juda Hans Falkenburg**. (Van de gevallen NS-er C.A. Koster is een gedenkplaat in station Gouda.)

Op deze Oude Algemene Begraafplaats herinnert een grafsteen van de familie Verdoold aan een abusievelijke RAF-aanval op de nabijgelegen Stevensstraat op 19 november 1944.

3. Weeshuis Drost-IJserman, Westeinde 1, Moordrecht

Dit Weeshuis (1874) had weinig of geen Moordrechtse wezen meer. Door het bombardement van het in Rotterdam op 14 mei 1940 getroffen Gereformeerd Rotterdam

Burgerweeshuis (Goudsewagenstraat) kwamen er tegen de honderd bij. In 1956 verrok het restaurant.

4. Geschutsstelling aan de Vijfde Tochtweg in Moordrecht

Aan de Vijfde Tochtweg werd een Duitse geschutsopstelling en manschappenverblijf in 2013 een gemeentelijk monument.

Geschutsopstelling en manschappenverblijf

De Vijfde Tochtweg werd vanaf 1942 gebouwd en bestond uit twee verblijfsopstellingen (een infanterieverblijf, een artillerieverblijf), een commando, een observatiepost en een observatiepost. Het gebied was verder omringd door een gracht met palissades en een gracht met palissades. De gracht met palissades was ongeveer 1,5 meter breed en 1,5 meter hoog. De gracht met palissades was ongeveer 1,5 meter breed en 1,5 meter hoog. De gracht met palissades was ongeveer 1,5 meter breed en 1,5 meter hoog.

Op de foto naar v. l. naar rechts: de twee verblijfsopstellingen en een observatiepost van de Duitse artillerie. De afbeelding was verder omringd door een gracht met palissades. De gracht met palissades was ongeveer 1,5 meter breed en 1,5 meter hoog. De gracht met palissades was ongeveer 1,5 meter breed en 1,5 meter hoog.

Naar de directe omgeving waren verengingen aangebracht op de bovenzijde van de gracht 12 met de Zuidplaspolder. De afbeelding was verder omringd door een gracht met palissades. De afbeelding was verder omringd door een gracht met palissades. De afbeelding was verder omringd door een gracht met palissades.

Openbaar door: **ProRail**

www.zuidplasgewoongrenze loos.nl

5. Gedenknaald en Oude Begraafplaats, Prinses Beatrixstraat 4, Nieuwerkerk aan den IJssel

Bij de begraafplaats aan de Kerklaan werd op 20 oktober 1945 een zandstenen naamloze gedenknaald in gebruik genomen naar ontwerp van

P.J.M. van Stokkum. Genoemd werden:

'hen die vielen voor en door de bevrijdingsstrijd'.

In 2019 is de naald aangevuld met een steen met een Davidsster met daarin de namen van de drie weggevoerde Joodse Nederlanders: **Maurits Polak, Barend Koning** en **Sientje Koning-de Jong**.

De bij de Slag in de Javazee in 1942 gevallen **Jan de Graaff** kwam ook op het Indiëmonument.

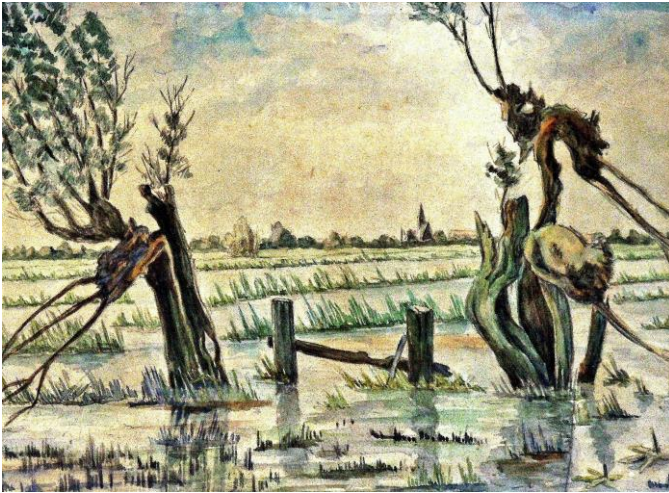
De verzetsman **Arie den Toom**, die als Rotterdammer op 3 april 1945 aan de Oostzedijk als represaille gefusilleerd werd, was een geboren Nieuwerkerker en werd op 6 augustus 1945 in Nieuwerkerk vanuit de dorpskerk met BS-er herbegraven. (In Rotterdam zijn er monumenten en een straatnaam voor Arie den Toom.)

De gevangene Nieuwerkerkse verzetsman Dirk van den Dool werd op 5 februari 1945 ook als represaille in Amersfoort gefusilleerd. (Nabij het spoor daar is er een gedenksteen met ook zijn naam.)

Op 25 februari 1945 overviel het Rotterdamse verzet voor geld en voedsel een (fout gekozen) boerderij aan de Hoofdweg en dat kostte marechaussee **Rokus Fonkert** het leven bij het doen van zijn plicht.

6. Inundatielandschappen, o.a. in Hitland

Delen van polders beoosten de Rotte, de Zuipolder, de Kleinpolder en de fusie-polder Esse, Gans- en Blaardorp (Later: Park Hitland) kwamen van 1944-

1945 in een Duitse waterlinie te liggen. Het was tégen de bevrijding!

7. Steiger molen 'Windlust', Kortenoord 3

Bij de molen 'Windlust' op Kortenoord is nog het kleinste oorlogsmonumentje uit 2005 te vinden: een bankje met een danktekst voor hulp in 1945 aan Made (N.Br.). Vanaf hier vonden de hulptransporten plaats.

8. Monument 1940, Dorpsstraat, Zevenhuizen

Het oorlogsmonument voor 1940, ontwerp van gemeentepastoor Leen Dekker voor in de hervormde pastorie-tuin in de Dorpsstraat, werd onthuld op 29 augustus 1945 en is in 1985 herplaatst. De levenszuil van **Nicolaas van Zuylen** werd afgebroken bij vliegveld Valkenburg en die van **Frederik Hofman** in Waardenburg.

9. Monument bij The Jolly Duck, Zevenhuizen

Op 29 april 1945 werd aan de Rotte een jachthuis overvallen. Dat kostte twintig verplicht in Duitse dienst zijnde Turkestanen het leven en twee man aan de geallieerde kant. Zij kregen in 1995 van een stichting een monument '*Spiegeling naar de toekomst*' (van C. Ammerlaan) met ook een steen met de namen **John E. McCormick** en **Jacob L. van Rij** (uit de USA en uit Zoetermeer).

*Jachthuis
The Jolly Duck
(Van Zuijlen)*

Oudheidkamers met diverse WOII-objecten

Zuidplas heeft drie Oudheidkamers met alle ook objecten uit WOII. Ze zijn divers, maar deels ook overeenkomstig, zoals een dankoorkonde voor de opvang van Wageningse burgers in mei 1940, doorgegeven door Zuidplas.

Wandbord Moordrecht

Dankoorkonde Nwk

*Geborgen vliegtuigmotor
Zevenhuizen (Middelweg)*

• Historische Vereniging Moordrecht

Oudheidkamer Het Weeshuis, Westeinde 1, Moordrecht. Open: tweede zaterdag van de maand van 13.30-16.30 uur. Juli/augustus gesloten.

Website: www.historischeverenigingmoordrecht.nl

• Historische Vereniging Nieuwerkerk a.d. IJssel

Oudheidkamer, 's-Gravenweg 6a, Nieuwerkerk aan den IJssel. Open eerste zaterdag van de maand plus Open Monumentendag van 14.00-17.00 uur.

Website: www.hvnweb.nl

• Stichting Oud Zevenhuizen-Moerkapelle

Historisch Centrum 'Ons Verleden', Twee-manspolder 15, Zevenhuizen. Geopend laatste zaterdagen van de maand van 13.30-16.00 uur

Website: www.oudzevenhuizenmoerkapelle.nl

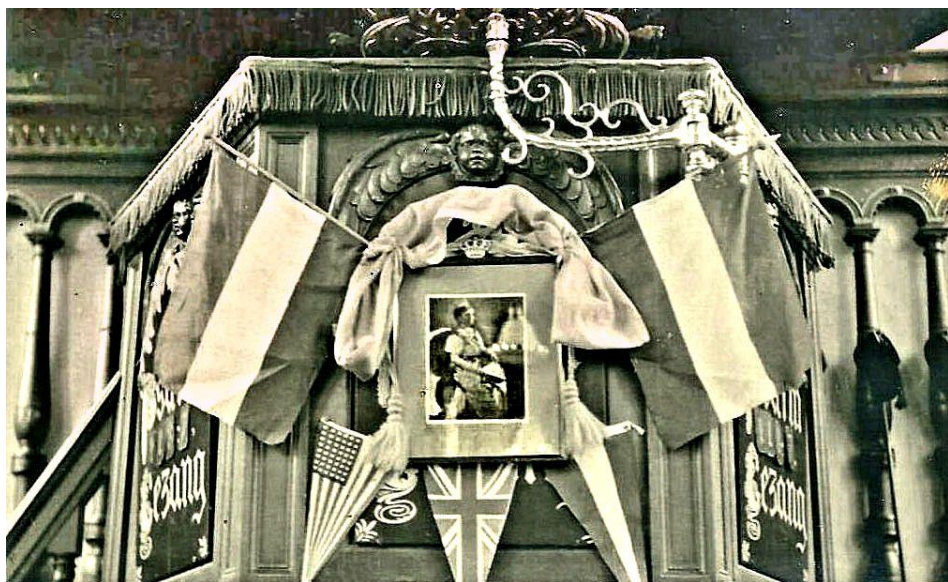
Zevenhuizen, 1944-1945

Waterinlaat in Zuidplaspolder bij Onderweg

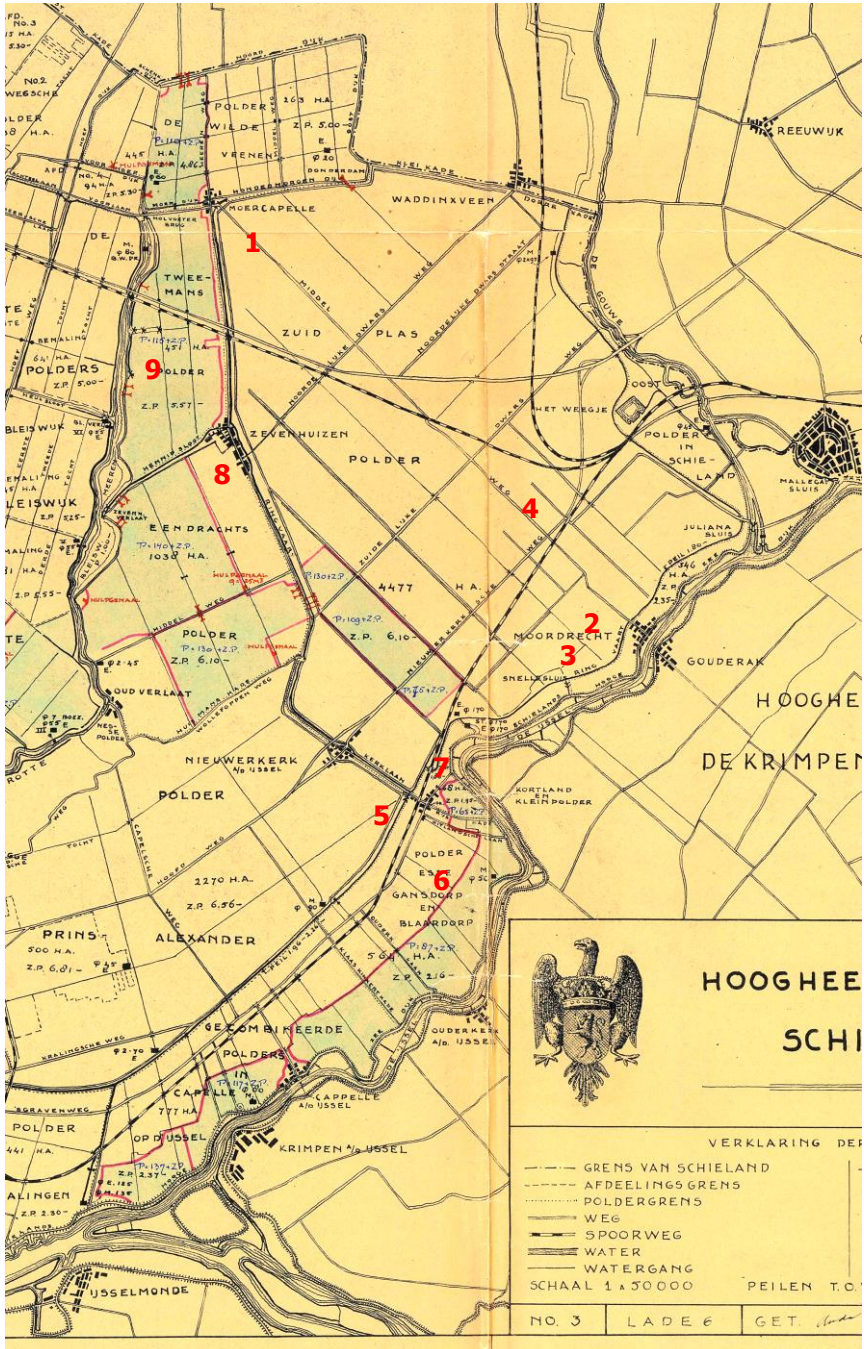
Moerkapelle 1945

Herdenkingsdienst in dorpskerk na de bevrijding

**Tekst en foto's: Adri den Boer, secretaris Historische Vereniging
Nieuwerkerk aan den IJssel - lay out: Mieke den Boer**

Deze folder plus fiets- en wandeltochten zijn deels financieel gesteund door de gemeente Zuidplas in het kader van '10 jaar Zuidplas'

Fragment Inundatiekaart 1944